

Verksamhetsberättelse för Naturskyddsföreningen i Skåne 2013

ALLMÄNT

Medlemmar, kretsar och anslutna föreningar

Naturskyddsföreningen i Skåne är en självklar organisation att engagera sig i för alla natur- och miljövårdsintresserade i Skåne. Vi har en respekterad roll som remiss- och kunskapsinstans i miljöfrågor för tjänstemän, politiker och media. Vi är en kraftresurs och kunskapskälla för enskilda medlemmar, kretsar och allmänhet i natur, miljö och organisationsfrågor.

Vi har 28 lokala kretsar som vid årsskiftet 2013/14 hade 20 760 (19 019 under 2012) medlemmar. Av medlemmarna är 12 224 fullbetalande och ca 100 övriga (ständiga, heders, egna). Vi har även så kallade anslutna föreningar, som Göingebygdens Biologiska Förening med ca 1 500 medlemmar och Sällskapet Hallands Väderös Natur, men deras medlemmar är ej inräknade i siffran ovan.

Länsstämman

Länsstämman genomförs sedan 2011 vartannat år. 2013 års länsstämma genomfördes i samarbete med Helsingborgskretsen under en dag på Sundsgården. Två vandringar utgick därifrån, en med tema Öresund och en med tema Örby ängar naturreservat. I samband med förhandlingarna delades *Den biologiska mångfaldens pris* ut (se mer under den rubriken).

Styrelsen och kretsrådet

Styrelsen sammanträdde under året vid sex tillfällen och styrelsens arbetsutskott vid fyra. Även en styrelseworkshop genomfördes. Två av styrelsemötena hölls som internat på Hörjelgården, övriga under kvällstid på kansliet i Lund. Kretsrådet sammanträdde som brukligt en gång under våren och en på hösten.

Kansli, ärenden och personal

Under året har Magnus Billqvist arbetat som länskonsulent på heltid och Sanna Dufbäck som klimatkoordinator i klimatprojektet på halvtid. Emma Ådahl har arbetat för Storkprojektet men sedan hon under våren gick på föräldraledighet har Petter Albinsson vikarierat.

Antalet diarieförda inkommande skrivelser till kansliet var under året 125 (152 under 2012) och antalet utgående 76 (59 under 2012). Några utgående ärenden var kallelse till länsstämma, inbjudningar till kurser, exkursioner, konferenser, filmvisningar och sommarläger, redovisningar av och ansökningar av projektmedel, diverse remissvar och pressmeddelanden.

Bland inkommande ärenden kan nämnas förslag och fastställande av skötselplaner för naturreservat, förslag till bildande, utvidgning av befintliga och beslut om bildande av nya reservat, utvidgat strandskydd i flera kommuner, diverse samråd gällande exempelvis sandtäckter, vägbyggen och torvbrytning, utställningar av kommunala detalj-, vindbruks- och

översiktsplaner, arbetsplaner för vägbyggen, regionala remisser som godsstrategi för Skåne och nationella dito som riksintressen för vindbruk.

INFORMATIONSVERKSAMHET

Naturskyddsföreningen i Skåne bedriver en omfattande lokal och regional verksamhet där kansliet i Lund verkar som sambandscentral för både medlemmar och allmänhet. Det finns ett behov hos allmänhet, massmedia och studerande på olika nivåer att få information och hjälp i miljö- och naturvårdsfrågor. Här fungerar kansliets personal som en kunskapsbank dit alla är välkomna med sina frågor. Våra lokaler används allt flitigare för möten även för andra, som till exempel Stiftelsen Hörjelgården, Lunds Naturskyddsförening, olika klimatgrupper, studiecirklar, Närnaturguiderna, Fältbiologerna och Bostadsrättsföreningen Trycksaken.

Nyhetsbladet Skånekontakt

Skånekontakt är ett informationsblad som under 2013 gavs ut fem gånger. I bladet redogör vi för vad som är på gång, påminner om aktiviteter med mera. Skånekontakt läggs ut på hemsidan, Facebook och Twitter samt skickas digitalt i pdf-form till drygt 3 000 personer.

Information via olika media

Våra olika hemsidor, Facebook och Twitter är några medier vi använder oss av idag. På Facebook har vi drygt 1 300 personer som följer oss (900 under 2012). Facebook används flitigt som aktivt medium, där man kan se och lägga ut bilder, sprida info om kommande arrangemang med mera. Där har vi också en möjlighet att mer aktivt ha kontakt med såväl medlemmar som icke medlemmar.

Klimatnätverket, Skånsk Naturfotofestival och Storkprojektet har både egna hemsidor och sidor på Facebook. Trollsländeprojektet har egen hemsida. Twitter har använts av Skånsk Naturfotofestival sedan 2011. Sedan 2012 används det även av både länsförbundet och Klimatnätverket. I skrivande stund har länsförbundet där 499 följare (256 under 2012) festivalen 406 (374) och Klimatnätverket 1 073 (374).

Under vintern 2013 övergick vi från vår egen hemsida i Word Press till riksföreningens framtagna mall i samma program. Hjälp till de kretsar som så önskade startade omedelbart.

Kurser och andra aktiviteter

Under 2013 har vi arrangerat eller varit medarrangörer till minst 35 aktiviteter (2011 39, 2012 52). Tack till Studiefremjandet som varit ett stort stöd och hjälp: utan dem hade inte lika mycket arrangerats. Bland aktiviteterna återfinns: publika aktiviteter i Storkprojektet (flera tillfällen), Regional kretsträff i Helsingborg, Kretsråd (två), Länsupptakt Miljövänliga veckan, Filmserien Sustainable Truth? (tolv), Utdelning av biologiska mångfaldens pris, Länsstämma, Sommarläger, Konferens om biologisk mångfald i Skåne, Valupptakt, Översvämningen, Julfest trollsländor, Klimatsamverkan Skåne.

Vi har också samordnat aktiviteter som Fågelskådningens dag, De vilda blommornas dag, Naturnatten, Svampens dag och Insekternas dag, samt medverkat på Falsterbo Bird Show.

REPRESENTATION

Förbundet har under året varit representerat i Björkarådet (Rune Gerell), Havängsrådet (Christer Neideman), Höje å vattenråd (Magnus Billqvist), juryn för Region Skånes miljöpris (Magnus Billqvist), juryn för Skånes vindkraftspris (Lena Eriksson), Kävlingeåns Vattenråd (Nils Englesson, Linda Birkedal), Kävlingeåprojektet (Nils Englesson), Länsstyrelsens samrådsgrupp för naturvård i Skåne (Karl-Axel Sand, Magnus Billqvist), Länsvaltnämnden i Skåne (Linda Birkedal, Lotta Tornler), planeringsgrupp för Atlasinventering av Skånes Trollsländor 2009-2014 (Magnus Billqvist), planeringsgrupp inför Skånsk Naturfotofestival (Magnus Billqvist, Karin Bergendal), Referensgrupp Kronhjort (Magnus Billqvist), referensgrupp Strukturbild Skåne (Magnus Billqvist), Revingerådet (Nils Englesson, Magnus Billqvist), Skogsstyrelsens sektorsråd för skogliga frågor (Nils Englesson), Skötselrådet för Söderåsens Nationalpark (Ingrid Stjernquist), Stiftelsen Hörjelgården (Margit Anderberg, Hjalmar Dahm), ÖMAS-gruppen Revingehed (Nils Englesson).

Förutom våra egna aktiviteter har föreningen också bland annat varit representerad vid följande arrangemang: 28/1 Länsstyrelsen (Magnus Billqvist), 1-2/2 Inspirationsdygn på Osaby (Magnus Billqvist, Hjalmar Dahm, Marianne Steneroth Sillén), 9-10/3 Länsordförandekonferens i Stockholm (Magnus Billqvist, Marianne Steneroth Sillén), 22/3 Möte med Klimatsamverkan Skåne ihop med Sophie Nordström och Erik Lensell, 6/5, Föreläsning om klimatsmart mat Smålands Nation (Sanna Dufbäck), 14/3, 5/4, 3/5, 12/6, 9/10, 6/11 ISU Urban Drinks (Magnus Billqvist, Sanna Dufbäck), 23/5 Länsstyrelsen (Magnus Billqvist), 30/5-2/6 Rikskonferens i Växjö (Magnus Billqvist, Sanna Dufbäck, Marianne Steneroth Sillén), 21/8, Hållbar Mobilitet Skåne (Sanna Dufbäck), 30/8-1/9 Falsterbo Bird Show (Karin Bergendal, Magnus Billqvist, Karl-Axel Sand, Marianne Steneroth Sillén), 10/9 Våtmarksgruppen HUT Skåne (Magnus Billqvist), 20/9 Nya Malmö Latin (Sanna Dufbäck), 28-29/9 Länsordförandekonferens i Stockholm (Magnus Billqvist, Marianne Steneroth Sillén), 11/10 Möte med End Ecocide Europe, Niklas Bruce (Sanna Dufbäck), 19/10 Skånes Fältbiologers Distriktsårsmöte (Magnus Billqvist), 26-27/10 Ledarskapsutbildning i Jönköping (Magnus Billqvist, Sanna Dufbäck), 14/11 Invigning av Urban Innovation Lab, Malmö (Magnus Billqvist, Sanna Dufbäck).

Medlemskap i andra organisationer

Förbundet har under året varit medlem i Ekfrämjandet, Hållbar Utveckling Skåne, Sällskapet Hallands Väderös Natur, Sveriges Ornitologiska Förening, Sveriges Botaniska Förening och Hållbar Mobilitet Skåne.

STORKPROJEKTET

Storkprojektet drivs gemensamt av Naturskyddsföreningen Skåne och Skånes Ornitologiska Förening. Från Naturskyddsföreningen ingår Marianne Steneroth Sillén, Ida Möller och Paul Wiberg i ledningsgruppen. Petter Albinson är anställd som vikarierande projektledare under Emma Ådahls föräldraledighet.

Under 2013 häckade 38 fria par i Skåne och 65 ungar blev flygga. Det innebär att den positiva utveckling som rätt de senaste åren håller i sig, och är en ökning även jämfört med de mycket goda resultaten från 2012, då 34 fria par fick 52 flygga ungar.

Även uppfödningen av storkar i hägn har gått bättre än någonsin, med totalt 111 flygga ungar (100 st 2012). I två omgångar släpptes 92 stycken av dessa ut, 82 från Hemmestorps mölla 27/7 och 10 från Stänkelösa 1/8. Dessutom släpptes 20 vuxna storkar ut under våren.

Flyttningen, som ju under många år var ett problem inom projektet, har även den slagit de tidigare rekorden. 116 storkar har setts lämna landet, att jämföra med 90 stycken 2012. Tre av årets ungar har setts till i Skåne under hösten och vintern och har således inte flyttat, några har tyvärr hittats döda, men det återstår ett tjugotal som det saknas uppgifter om. Förhoppningen är givetvis att dessa flyttat utan att bli observerade, men det kan tyvärr inte uteslutas att de har förolyckats. Längs flyttvägarna söderut har många av de svenska storkarna observerats. Rapporter har kommit från Bulgarien, Danmark, Polen, Rumänien, Tjeckien, Turkiet och Tyskland.

Under våren 2013 togs även två nya utsläppshägn i bruk, Bräkneryd och Tormastorp, och ytterligare ett uppfördes under senhösten i Hovby. Målet med dessa är att etablera nya häckningsplatser för storkarna.

Storkprojektet har fått mycket medial uppmärksamhet under 2013, bland annat ett tiotal inslag i SVTs Mitt i naturen, tre radioinslag och flera tiotal tidningsartiklar.

HANDLA MILJÖVÄNLIGT

Vid upptakten 23-24 mars på Skeppsholmen, Stockholm, presenterades temat om ekologisk mat: Oekologiskt är o-logiskt. Byt till eko! Vid upptakten i Lund i september visade jordbrukshandläggaren på Naturskyddsföreningen Emelie Hansson materialet för Miljövänliga veckan. De flesta skånekretsarna genomförde olika arrangemang under vecka 40. Tidningarna skrev mycket om gifter i bananer och vindruvor vilket var en bra draghjälp. En butiksundersökning om schysstaste matkassen genomfördes liksom ett quiz på temat. Affischer sattes upp på bibliotek, skolor, kundvagnar. En utmanade kunderna att "Slå dansken!" då danskar köper dubbelt så mycket ekologiskt som vi i Sverige.

Andra miljöarrangemang var 16 mars Anti-scampidagen och 20 april Stora Klädbytare dagen som båda genomfördes i många kretsar.

VÅRA FASTIGHETER

Se vår hemsida för mer information om samtliga våra fastigheter. Här nedan följer endast vad som skedde under 2013. Observera att vi har fler fastigheter än dessa.

Forsakar

Länsstyrelsen bedömer att stigen nere i ravinen nu är så farlig på grund av risken för nedfallande träd, att alternativ planerats. Därför planeras en utsiktsplattform med tillhörande nya stigar och trappor, så alla besökare kan se ut över fallen utan att behöva färdas på den farliga stigen. Den senare är fortsatt tillgänglig, men på egen risk.

Hunneberga

Under året har härjningarna av stormarna Sven och Simone satt sina spår. Vi hoppas kunna sälja fastigheten i Hunneberga till en granne framöver. Tills vidare måste en del farliga fallande träd och träd som hotat trilla ut över grannarnas åkrar röjas.

Huset i Hurva

Under året erhöll föreningen ett arv från medlemmen Lennart Persson. Arvets bestod bl. a. i ett hus i Hurva. Denna fastighet kommer att gå till försäljning under våren 2014.

Hörjel

Verksamheten på Hörjelgården med lägerskolor och andra kurser pågick under hela säsongen med undantag av sommarmånaderna. Hjalmar Dahm var anställd i sex månader av Stiftelsen Hörjelgården som naturpedagog, och i stort sett allt arbete i övrigt på gården görs med ideella krafter under ledning av Bengt Nihlgård och Ulf Lundwall. Under året har arbetet med röjning och skötsel av markerna fortgått.

En ny arrendator, grannen Ronny Andersson, tog över arrendet och låter nu sina kor och kvigor beta också i Västra skogen. Ronny har också varit till stor praktiskt hjälp och alltid ställt upp med sitt kunnande.

Everöd

Everöd utgör idag en av få av våra fastigheter som inte utgör naturreservat. Området (intill Skåne-Tranås) besöktes vid flera tillfällen under året med anledning av att det är dags att gallra i de planteringar som genomfördes på 1980-talet. Stämpling för avverkning har skett, men avverkningen planeras först under vintern 2014/15.

Stora Hults fäläd

Under året har arrendatorn meddelat att (han) hon vill lämna (så arbetet med att hitta ny påbörjades) men en ny har hittats och installerat sig.

KLIMAT

Under 2013 har två länsförbund – Skåne och Norrbotten – haft anställda med uppgift att koordinera arbetet i Klimatnätverket. De ekonomiska medlen, och även till stor de anställda koordinatorens tid, har gått åt till att administrera och organisera regionala klimatutbildningar, sammanlagt sex stycken under hösten 2013, och till intern och extern kommunikation. Nätverket har växt från 861 till drygt 1000 medlemmar och Facebookgruppen har 789 medlemmar. En nätverksträff hölls i samband med rikskonferensen i Växjö där medlemmarna fick möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter och idéer kring att driva lokalt klimatarbete. Ett föredrag med Roger Olsson arrangerades också tillsammans med Skogs nätverket.

Klimataktiviteter sker på många ställen runt om i landet och när Klimatnätverket erbjuder ekonomiskt stöd till att hålla egna lokala klimatutbildningar startades några nya grupper och flera vilande grupper aktiverades. Bland annat startades en ny klimatgrupp i Broddetorp. Att hjälpa lokala grupper att själva anordna de klimatutbildningar som de ville ha visade sig vara ett lyckat koncept. Det gav många positiva synergier som att vissa som tidigare hållit sig i bakgrunden vågade ta plats och engagera sig för klimatet.

Göteborgs klimatgrupp har varit mest aktiv under 2013 med kampanjer mot oljeborring i Arktis, en ambitiös klimatutbildningshelg och träffar varannan vecka hela året. Andra mycket aktiva klimatgrupper är Borås, Eksjö, Stockholm och samordningsgruppen för klimatfrågor i Norrbotten.

I samarbete med klimatavdelningen på riks beslutades att en handbok skulle tas fram med exempel på aktiviteter som lokala klimatgrupper gör. Den utformade Bodil Englund under sin praktik på rikskansliet hösten 2013 och arbetet avslutades i januari 2014. Handboken ger olika klimatgrupper möjlighet att ta del av varandras erfarenheter och själva genomföra för andra lyckade aktiviteter.

Skåne

Filmserien "Sustainable Truth?" visade under 2013 sammanlagt fjorton filmer med totalt 635 besökare. Den film med flest besökare var The Human Scale som lockade 81 personer. I snitt kom 45 per visning. Filmserien är ett samarbete mellan Naturskyddsföreningen i Skåne, Hållbart Universitet, Miljövetenskapliga institutionen på Lunds universitet, Studiefrämjandet och Akademiska föreningen.

Koordinator Sanna Dufbäck har hört av sig till alla kretsar i Skåne (28 st) och erbjudit stöd i klimatfrågor. Det resulterade i att hon under 2013 träffade kretsarna Bjäre, Ängelholm, Ystad, Tomelilla, Trelleborg, Malmö, Lund, Färs, Lomma-Bjärred och Helsingborg. I dessa kretsar bedrivs klimatarbete.

Klimatgruppen i Bjäre bjöd i maj in Sanna Dufbäck till att hålla ett föredrag om Klimatnätverkets arbete och konsumentmakt. Malmökretsen ordnade en klimatmanifestation i augusti med talare som Olivia Linander, Birger Schlaug, Milan Obradovic, Pär Holmgren och Carl Schlyter om klimatpolitik där Naturskyddsföreningen i Skåne deltog med informationsmaterial. Ängelholmskretsen deltog i kommunens klimatdag 5 oktober och bjöd då in Sanna till att hålla två föredrag om mat och klimat. 24 oktober bjöd Simrishamnskretsen tillsammans med Färs, Ystad och Tomelilla in till ett samtal om "klimatsmart i vardagen" lett av Sanna Dufbäck.

Tomas Björnsson från Lunds Naturskyddsförening tog fram skriften "Cykla från Skåne till Stockholm" som spridits till turistkontor i flera skånska och mellansvenska kommuner med ekonomiskt stöd från Naturskyddsföreningen i Skåne.

Klimatsamverkan Skåne 22/10 ca 30 av Klimatnätverket i Skånes medlemmar diskuterade regional klimatpolitik ihop med regionens politiker och länsstyrelsen.

HAV

Under 2013 bestod styrgruppen av fem personer, Pia Romare, Göran Borgström, Hjalmar Dahm, Bengt Jürs och Kristin Johansson. Styrgruppen hade två protokollförda möten och tre planering-/arbetsmöten. Fotoutställning "Tre kuster två hav" blev klar under våren och visades upp första gången på Länsstämman i Landskrona den 13 april 2013. Den invigdes offentligt i foajén på Stadshuset i Landskrona under pågående Havsresan, den 2/8 2013. Utställningen visades även upp på Biologisk Mångfaldskonferensen i Skanör i november.

Två av styrgruppens medlemmar, Kristin och Göran sitter även i samordningsgruppen för riks havsnätverk, de har medverkat i detta nätverks träff på Klubban i Fiskebäckskil i oktober och är med i arbetsgruppen för skolprojektet Barnens Hav som under året haft tre lärarutbildningar, två på Värmdö i Stockholm och en i Nynäshamn.

SKÅNSK NATURFOTOFESTIVAL

Under 2013 beslöts det att festivalen ska hållas vartannat år. Under året har därför planeringen fokuserats på ett genomförande under 2014. Festivalen är ett samarrangemang med PhotoNatura, Studieförbundet Skåne-Blekinge, Göingebyggdens Biologiska Förening och Hässleholms Fotoklubb.

TROLLSLÄNDOR I SKÅNE ATLASINVENTERING 2009-2014

Projekt Trollsländor i Skåne är ett inventeringsprojekt som drivs av Entomologiska sällskapet i Lund, Lunds Naturskyddsförening, Naturskyddsföreningen i Skåne och Studieförbundet Skåne-Blekinge under perioden 2009-2014. Inventeringen sker under fem år men projektet löper över sex år. Vid årsskiftet 2013/2014 var 260 rutor bokade och 81 slutredovisade. Själva inventeringen sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsföreningen i Skåne, Studieförbundet och de skånska kommunerna Eslöv, Höör, Vellinge, Kävlinge, Lund, Lomma, Landskrona, Trelleborg, Helsingborg, Svedala, Höganäs samt Ystad. Totalt är över 100 personer engagerade i inventeringen. Varje år publiceras en gedigen årsrapport och denna finns på www.trollsländor.se.

Under 2013 genomförde projektet inventeringsläger i Örkelljungatrakten i juli, flera exkursioner i anslutning till Insekternas dag i augusti och en julfest för alla inventerare i december. Projektet är aktivt i gruppen Trollsländor på Facebook och skickar några gånger per år ut ett nyhetsblad.

DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDENS PRIS

Med Den biologiska mångfaldens pris vill vi sprida kunskap, skapa engagemang och intresse för biologisk mångfald hos allmänheten. Målsättningen med priset är att uppmuntra och stärka olika insatser för en rik biologisk mångfald i Skåne. Priset instiftades 2009. Naturskyddsföreningen i Skåne och Studieförbundet Skåne-Blekinge ansvarar för utdelningen av priset.

Alla som gjort en värdefull insats för vild eller odlad biologisk mångfald i Skåne kan nomineras. Prissumman uppgick under 2013 till 15 000 kr. Nomineringar kan göras av privatpersoner och av organisationer. Pristagaren utses av en jury tillsatt av representanter från Naturskyddsföreningen i Skåne och Studieförbundet Skåne-Blekinge. Nomineringar kan göras när som helst under året och inkomna förslag kvarstår och tas upp till beaktande även följande år.

Från och med 2011 delas priset ut vartannat år i samband med Naturskyddsföreningen i Skånes stämma i april. 2013 års pristagare blev Eva Jansson och Jens Weibull för deras mångåriga arbete med POM, Programmet för odlad mångfald. Priset delades ut på vår länsstämma av vår ordförande Marianne Steneroth Sillén och Studieförbundets verksamhetsledare Thomas Johnsson.